די לאנג פון די אידישע גראַסערי לייט

פון נתן סטאָלניין.

עס איז פאר אלעמען קלאָהר, אז פון דער געזאָנט דורך איין איינקויפס־אָפּיס איז דאָך דער קלאָהר אז אלע ארטיקלען וואָלטען געקאָסט בעדייטענד ביליגער און פאר־וואָלטען אויך געקענט נאכקומען זייערע קאָסטימער צו פארקויפען די ארטיקלען צו די זעלבע פרייזען ווי זיי ווערען פארקויפט אין די טשיין־סטארס אָדער אפשר ביליגער, אז די פרויען זאָלען ניט קומען און וועהטאגען בלויז דעם קליינעם קרעמער אין דאָרטען באקומען. היינט די גרויסע קרע־דיט מעגליכקייטען וואָס עס וואָלט געשאַפען ווערען דורך אזא ארגאניזאציע.

מען דאַרף ניט פארגעסען אז די לאַנגע פון דעם גראָסערי מאַן איז אלע מאָל געווען א זעהר שווערע און א פארשקלאַפטע צו זיך אליין.

פאר דער קארגער חיונה דאַרף מען האָרעווען זעהר לאנגע און שווערע אר־בייטס שטונדען ניט נאָר אליין נאָר אויך דאָס ווייב און די קינדער. און דאָס איי־גענטליך האָט אפשר געבראכט דערצו וואָס דער אידישער גראָסערי מאַן שטעהט אזוי רעספן אין בלייבט א שקלאַפ צו זיך אליין מיט א געבויגענעם רוקען פון גאנץ פריה ביז שפּעט אין דער נאכט, צייטענדיג דעם שווערען יאָך, וועלכען ער האָט זיך גע־קאָנט בעדייטענד פארלייכטערען אין אויך קענען פרייער אטעמען.

האָבען עס טאקי בלויז איינינג פון זיי מיטער נאכדענקענדע און בעסער ווייס־זעהענדע נאָך מיט א צייט צוריק איינגע־זעהן די גרויסע געפאהר וואָס עס דראהט דעם אידישען גראָסערי מאַן אין געקומען געדליך צום גראַנאַק אז עס מוז דאָך עט־וואָס אָנהויבען געטאָן צו ווערען. אויף דעם דאזיגען בלויז געבען אין עס א דאנק דער איניציאטיווע בלויז פון יחידים גע־מאכט געוואָרען א התחלה פאר דער גרינ־דונג פון א פאראיין פון די אידישע גראָ־סערי לייט. דאָס איז געשעהן נאָך מיט 3 יאָהר צוריק. אָבער ליידער פיהלען זיך כמעט אלע גראָסערי לייט, אזוי שטארק פארשקלאַפט צו דעם קליינעם אלטעגלי־כען פדיון מעהר ווי צוויי דריטעל פונ'ם מעת לעת, אז זיי געפינען גאָר קיינמאָל ניט פאר וויכטיג אָדער נוטיג זיך אפצו־רייסען א וועלכע עס איז שטונדע פאר דעם איצטיגען שווערען גורל פונ'ם אי־דישען גראָסערי מאַן.

א סך פון יי גראָסערי לייט דארפען עס גוט בעדענקען. די איינינג וויכטיגע אויפטואונגען וואָס זיינען געשאפען גע־וואָרען פאר דעם וואוילזיין פון אלע איהרע מיטגליעדער און זאָגאר פאר דער גאנצער אידישער טאראנטא אפילו ביי דער ביז איצט שוואכער ארגאניזירונג.

עס איז גענוג בלויז כאָטש מיט א זיך גאָר אָהן צווייפעל געשאפען א בערי־טענדער כח וואָס וואָלט געקענט אויס־שטעהן ווי א אייזערנע וואנט קעגען דעם נייעם שונא. ווען דער איינקויף פון די אלע סחורות פון אָט די זעלבע 350 קרע־מער וואָלט ניט צוברעקעלט געווען פאר יעדען אבזונדער נאָר זאָל דורכאויס דורכ־געפיהרט ווערען אויף א אָפּעראַטיווען דשטייגער, דורך איין האנט, אָדער קלאָה־ווערען פאקטען וואָס דארפען ניט פאר־געסען ווערען אויך פון דער אלגעמיינער אידישער טאראנטא, מעג אויך דערמאָהנט ווערען דער פאקט, וואָס דער אידישער גראָסערי פאראיין איבט אויס נאנץ אָפּט זיין דרוק אויף די ניט אידישע פארמעס מיט וועלכע זיי קומען אין א האנדעלס־קאָנטאקט ניט צודערלאָזען איינגאָרירען אויך די אידישע פרעסע און זיי מוזען אפט מאָל אפשר כנגד רצונם אדווערטייזען זייר־ערע ארטיקלען אויך אין דער אידישער צייטונג. עס וואָלט דעריבער געווען גע־ווען ניט מעהר ווי רעכט אז די ארגאני־זאציע פון די זעלבע גראָסערי־לייט זאָלען לכל הדעות באקומען מעהר אויפמערק־זאמקייט און א מעהר ברייטערע אפשא־צונג אויך מצד דער אידישער פרעסע, וועלכע איז שוין מיט פרייד צו זאָגען צו היינטיגען טאָג אונזער אנערקענטער גרעס־טער געזעלשאפטליכער פאקטאר. מען טאר ניט פארגעסען אז אויב די אידישע גראָסע־רי לייט האָבען אלע מאָל אומעטום פארנו־מען א נאנץ אנגעזעהענעם ארט אויף דעם אידיש־עקאָנאָמישען פעלד און דעריבער מיין איך דארפען זיי באהאנדעלט ווערען ניט מיט ווייניגער אינטערעס ווי די אלע אנדערע אידישע האנדעלס שיכטען.

מיט א קורצער צייט צוריק איז מיר אויסגעקומען פיהרען א לענגערען גע־שפּרעך וועגען דעם דאזיגען ענין מיט איי־נעם פון די אנפיהרער פון גראָסערי פאר־איין אין אן ער האָט מיר איינגעלאדען צו פאראינטערעסירען זיך מיט זייער טעטיג־קייט און מיטצואווירקען. פאר א מעהר שטארקער ארגאניזירונג אויף וויטער. איך האָב זיין פארשלאג אויפריכטיג אָנגע־נומען, האָבענדיג אז ביי א גוטען געשעפט נישט שריט זאָל יא קענען געמיינזאם דער־גרייכט ווערען צו די געווינשטע רעזולטאַ־טען.

צוויי אידען גיבען א תיקון דעם אמעריקאנער דזשעז

צוערשט איז געקומען דער מאָדער־ניסט דזשאָרדזש גערשווין. די אנהייב־נער פון דער שטילער, קלאַסישער מוזיק האָבען אויס מבטל געווען מיט זיין נייער מוזיק. ער האָט זיך אָבער נים דערשראָ־קען און ווייטער געשאפען זיינע דזשעז־קאָמפּאָזיציעס. די בלויע ראפסאָדיעס. נאָר ערשט איצט, מיט'ן אויפשטייג פון די רעדעוודיגע בילדער, האָט זיך אויס־געווייזען דער אויפפעט פון דער באוועגונג פון זיין "בלויער ראפסאָדי" און דער גע־לויף פון ליידער־ שרייבער קיין האָלי־וואוד, איצט קוקען שוין די זעלבע קלאַסי־קער, וואָס האָבען פריער געהאַלטען, אז דער נאָנצער נייער דור טויג אויף כפרות, זיי קוקען שוין איצט מיט א מעהר טאָ־לעראנטען, און אפשר אויך, סעפּקולאַטי־ווען אויג.

דער דאזיגער אידעאַלען, אויסגע־דריקט אין דער היינטיגער מוזיק, וואָלטען געהאָט דעם זעלבען אויסזעהן, ווי א פאר־צייטיגער בויך אויף בראַדוויי. דזשען איז דער אויסדרוק פון דער אמעריקאנישער פּסיכאָלאָגיע היינט־צו־טאָג. עס דריקט אויס דעם גייסט פון דער יוגענט, דעם אימפּעט פון דעם מאָדערנעם פּראָגרעס. ס'איז טומעלדיגער ווי די צאַרטע מוזיק פון די גוטע אלטע צייטען — דאָרף מען אבער נעדענקען, אז אויך די איצטיגע צייט איז א טומעלדיגע. דער דזשעז איז ווייניגער געבונדען צו פאָרם — אזוי איז אבער היינט ווי די נאָנצע מעשהייס. אזוי אז אין דער ווירקליכקייט איז דזשעז דער אויסדרוק פונ'ם פאָלק'ס נשמה, פונקט אזוי ווי די מוזיק פון מענדעל־סאָנ'עז.

"וואָס מיר האָבען אויפגעטאָן אין אונזער היינטיגער מוזיק איז אויסשטענ־מען דאָס בעסטע פון דער אלטער מוזיק — מיט אנדערע ווערטער, די אויסדרו־קען פון אידעאַלען, וועלכע זענען נאָך נוט אויך היינט — צוזאמען מיט די נייע אידעאַלען אין דער מיר פּסיכאָלאָגיע, וועלכע זענען געקומען פארנעמען די ער־טער פון די אלטע. דאָס ניט אונז א נייע שול פון מוזיק פאר א נייעם דור. נעדש־ווין האָט נעמאַכט דעם אָנהויב, און גע־מאַכט עס אזוי נוט, אז עס האָט ארויס־געצוואונגען רעספּעקט, און מיט דער צייט וועט דזשעז אנערקענט ווערען פאר דעם, וואָס עס איז".

אין דער מעטרא־גאָלדווין־מייער סטודיא האָט טיאָמקין איצט, צוזאמען מיט דער באַרימטער טענצערין און טאַנ־ז שעפערין, אלבערינא ראַש, געשאפען א נייע שול פון טאַנצען, וואָס זאָל זיין צו־געפאַסט צו זיין נייער שול פון מוזיק. זיי האָבען פארבונדען דזשעז מיט דעם גרויס־ארטיגען ריטם פונ'ם מינעוט, מיט דעם קלאַסישען באַלעט און אפילו מיט דעם שפּיץ־רייננער טאַנץ — טיאָמקין'ס אלע נייע קאָמבּינאַציעס אין דעם קאָליר־רייכען טאַנץ ספּעקטאַקל "שטיגע גאָלערי".

איצט דאַרף ער נאָך פארענדיגען זיין ניו־יאָרקער קאָנצערטען־ טור, נאָר באלד נאָכדעם קעהרט ער זיך צוריק צום פאַס־פישען בראַנג און וועט ווייטער שאפען זיינע מוזיקאַלישע קאָמפּאָזיציעס פאר דער מעטראָ־ גאָלדווין־ מייער סטודיאָ.

דרייסיג טויזענט מענשען אומ־געקומען פון פארגיפטעטען אלקאָהאל

וואשינגטאָן, יאנואר 13.

נאָהענט צו 30 טויזענט מענשען זע־נען אומגעקומען פון פארגיפטעטען אל־קאָהאל אין די פאראייניגטע שטאַטען אין די 10 יאָר וואָס דאָרטען הערשט פּראָ־היבישאָן. דאָס האָט היינט פארעפענט־ליכט די צענזוס ביורא.

אידישע נייעס פון יענער זייט ים

ארויסגע'גנב'עט א חתן פון אונטער דער חופה

פון ווארשא מעלדעט מען:

אין דעם זעהר באוועגליכען אידישען לעבען פון ווארשא קומען פאר אלערליי פּאסירונגען. פיעלע פאסירונגען זענען זעהר מאָדנע און מערקווירדיגע, אָבער אזא זאנדערבארע פאסירונג, ווי די וואָס מיר וועלען דאָ איבערגעבען, איז אפילו אין ווארשא א זעלטענהייט.

די טעג איז אין א הויז פארגעקו־מען א חופה. א געוויסער יונגערמאַן, ווייניטשאַק, האָט געהאַלטען ביים התונה האָבען מיט אן ארים מיידעל.

בשעת דער חתן אין קיטעל איז שוין געשטאַנען מיט דער כלה אונטער דער חופה און עס זענען שוין געווען פארוא־זאַמעלט נעסט און דער מורה הוראה האָט שוין אָנגעהויבען מסדר קידושין זיין, האָ־בען פּלוצלונג זיך אריינגעריסען א מחנה וויבער און מענער, דעם חתנ'ס קרובים און מען האָט דעם חתן גענומען שלעפען פון אונטער דער חופה, שרייענדיג:

— דיין מאַמע איז אין נסיסה, און דו נעהסט חתונה האָבען!

פון דער כלה'ס צד ווידער האָט מען דאַרוויף געענטפערט, אז דאָס איז א שפּי־צעל, כדי נישט צו דערלאָזען ווייניגסטאָן'ן חתונה האָבען מיט א מיידעל אָהן נדן, און מען האָט געריסען דעם חתן אין זייער אויגען, נישט לאָזענדיג אים ארויס פון אונטער דער חופה.

דער קאַמף אַרום דעם חתן האָט גע־דויערט ביז האַלב נאָך 12. די געוואָלדען פון ביידע צדדים האָבען צוגעציגען הונ־דערטער מענשען. מען האָט זיך אויך גע־וואָרפען איינע אויף די צווייטע מיט די פויסטען.

געענדיגט האָט זיך דערמיט, וואָס דעם חתנ'ס צד האָט פארכאַפּט דעם חתן אויף א דראָשקע און איז מיט איהם אָפּ־לאָפען.

איד פארוואונדעט אין א חסידים שטיבעל

ווארשא. — צו דער פּאָליציי פון ווארשא האָט מען געמעלדעט, אז מען האָט "דער'הרג'עט" אן עלטערען אידען אין א חסידים שטיבעל אויף זאמבקאווסקא נאס.

ווען די פּאָליציי איז אריינגעקומען אין שטיבעל, האָט זי געטראָפען די טיר אָפען און אויף דער פּאַדלאָגע איז טאַקע געלעגען א איד, וועלכער איז געווען שטארק פארבלוטיגט און געקרעכצט און גערופען: ראַטעוועט מיך! זיי האָבען געוואָלט פארכאַפּען דאָס שטיבעל, האָבען זיי מיך גע'מיסת'ט...

אין שטיבעל איז א חוץ דעם פאר־וואונדעטען איד קיינער ניט געווען.

דער פארוואונדעטער איז מענדעל שטראַנבערט, 62 יאָהר אלט. מען האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אין א שווערען צושטאַנד.

לויט ווי עס ווערט פארשטאַנען איז דער אלטער איד פארוואונדעט געוואָרען אין א געשלעג צווישען קוזמירער און מאַרשירער חסידים. יעדער פון די צווייי צדדים האָבען געגעבען פאר־כאַפּען דאָס שטי־בעל, צוליעב וועלכען עס איז שוין לאַנג אָנגענאַנגען א שארפער סכסוך.

16 אידישע קראַמען אָפּגע־ברענט אין קרעסלאָווקי

פון ריגא מעלדעט מען:

אין קרעסלאָווקי איז פּלוצלונג אויס־געבראכען א שרעקליכע שרפה: עס האָ־בען זיך אָנגעצונדען די הילצערנע קראַ־מען, אין איין רגע האָט דער פלאַם ארומ־נעכאפּט די נאָנצע רייהע קראַמען, וועל־כע געפינען זיך אין צענטער שטאַדט. צווישען דער באַפעלקערונג איז אויסגע־בראָכען א פּאַניק. צו הילף די פייערלע־שער איז פון דווינסק טעלעפאָניש ארויס־גערופען געוואָרען די דאָרטיגע פרייוויליי־גע פייערלעשער געזעלשאפט. צום אומגליק האָט דער ניי־געקויפטער בענזין מאַטאָר ניט געאַרבייט, ווייל ער איז געווען פאר־פרוירען, און עס האָט געדויערט א רעכטע צייט ביז מען האָט איהם דערוואָרימט.

די שרפה האָט געדויערט 12 שעה. עס זענען איינגעברענט 16 קראַמען (אלע אידישע), דאָס רוב פון וועלכע עס געהערען צו אונפאַרמעגליכע קליינע קרעמערס. איינגעבען פארכרענט זענען געוואָרען די קראַמען פון פאַלגער: דע פּערזאָנען:

רבקה סטאַפּר, שרה זילבער, אברהם העפּטער, חיה אבאי, גאָלאַנדסקי גרשון, גאָלאַנדסקי ציפּע, יוסף דרואי, איסר געס־קין, ירחמיאל קאַצעוו, משה לייווער, ראובן שלאַסבערג, חיים פעלעץ, מאַדליק. די סיבות פון דער שרפה זענען דערווייל נאָך נישט פעסטגעשטעלט.

ס'איז כדאי אנצואווייזען, אז מיט א געוויסער צייט צוריק האָט די היגע פּאָ־ליציי און שטאַדט פארוואונדעט באקומען אָנאָנימע בריעף, אין וועלכע עס איז גע־זאָגט געווען, אז זיי זאָלען זיך גרייטען אויף א שרפה פון די הילצערנע רייען קראַ־מען. מען האָט אָבער נישט געלעגט קיין אכט אויף די וואָרנונגען פון די אונבע־קאַנטע פערזאָנען.

די שרפה האָט באלד אָנגענומען אזא פארענעהם, אז עס איז געווען אן ערנסטע סכנה פאר דער גאַנצער שטאַדט, נאָר א דאַנק דער ענערגישער ארבייט פון די ארטיגע פייערלעשער האָט זיך איינגעגע־בען די שרפה אָפּצושטעלען.

די אלגעמיינע הזיקות דערגרייכען ביז 40,000 לאָט.

א צובראכענע קאַנאַפּע מאַכט שלום בית צווישען מאַן און ווייב

אין ווילנא, ביים רב אין שטוב האָט די טעג פּאַסירט אזא געשיכטע:

צום רב אין שטוב איז אריינגעפאַלען א פאר פאָלק פון די מיטעלע יאָהרען און האָבען אויסגעשאַסען ביידע אין איין קול:

"א גט".

אויף דער פראַגע פון דעם רב, פאר־וואָס ווילען זיי זיך גט'ן, צי האָט אימי־צער געכאַפּט דעם אנדערען ביי א פאר־ראָט — האָבען ווידער ביידע זיך צור־שריען, אז וועגען דעם דערדט זיך גט, הלואי וואָל נאָר פרנסה געווען, ווי דיי "עהרליכקייט" איז ביי ביידע צדדים אין דער בעסטער אָרדנונג. אלא וואָס אין פארט די סיבה פארוואָס זיי ווילען זיך גט'ן? די ערשטע האָט אויסגענאַסען איהר ביטער הארץ די אידענע: דער מאַן איהרער — זאָגט זי — איז א שלימ־מזל'ניק, פאַרדינט נישט, ברענגט נישט אין שטוב אויף חיונה. הכלל, ער טויג נישט... דאַרויבער וויל זי זיך מיט איהם גט'ן.

ער, דער מאַן באַשטעטיגט אויך די זעלבע מעשה, ער איז מודה, אז קיין חיונה איז ניטאָ... קיין פרנסה האָט ער נישט, אָבער ער איז נישט שולדיג... פונדעסט־וועגען איז ער מסכים אויך אויף א גט, כחמת דאָס ווייבעל הערנעהם איהם די יאָהרען, אז ער קען שוין פון איהר נישט אויסהאַלטען.

דער רב האָט ביידען גאַנץ גוט אויס־געהערט, צוגעשאַפעלט מיט'ן קאָפּ און שוין געוואָלט פאַרדרעהען צו שרייבען דעם גט...

פּלוצלונג ניט ער א פרעג דעם מאַן:

— וואָס איז אייער מלכה?

— א טאַפּעצירער.

— פאַרריכט איהר אויך קושעטעם?

— יאָ.

— אויב איהר ווילט האָב איך פאר אייך א קושעטקע צו פאַרריכטען. וועט איהר פאַרדינען א פּאָר גראָשען.

— אָך, ביטע, פאַרוואָס ניט?!...

דאָ האָט דאָס פאר פאָלק פּלוצלונג פארגעסען אן גט.

די רביצין האָט ארויסגעשלעפּט איהר קושעטקע. דער טאַפּעצירער האָט זי באַ־טראַכט פון אלע זייטען, די טאַפּעצירערקע האָט אויך געהאָלפען, מען האָט זיך ארומ־געדרעהט און געגען פרייז אין סוף כל סוף, האָט דער טאַפּעצירער אוועקגעטראָגען די קושעטקע אויפ'ן פּייצע א פרעהליכער אין א צופרידענער, וואָס ער האָט ענדליך געקראָגען א שטיקעל ארבייט.

און די טאַפּעצירערין, דערזעהענדיג די צובראכענע קושעטקע פון וועלכער דעם מאַן שטעהט פאר א פאַרדרוסטער, האָט אינגאנצען פארגעסען אן גט אין מיטגע־האַלפען דעם מאַן צו טראָגען דעם "אוצר" אהיים.

אזוי ארום האָט די צובראכענע קו־שעטקע געבראכט דער פאר פאָלק דעם אמת'ן שלום בית...

א פרעהליכע פאַרשטעלונג מיט א טרויעריגען סוף פאר חתן כלה

אין דער קליינער שטעדטעל טשער־נעלויצע, ביי לעמבערג, האָט זיך אָפּגע־שפּילט פאָלגענדע פרעהליכע געשיכטע, וואָס האָט אָבער געבראכט די טרויעריגע פאָלגען פאר א אידישען בחור:

וואו מען געהט און וואו מען שטעהט רעדט מען נאָר פון פריילין לימבאַן, אָט דאָס איז די העלדין פון דער געשעהעניש. זעקס יאָהר האָט זי געפיהרט א ליבע מיט יונגענמאַן גרינשפאַן אין דאָן ערשט א כלה געוואָרען פאר איהם.

א שטיקעל צייט איז זי געווען א כלה און אלעדינג איז געגאַנגען "כשורה". העלפט אָבער גאָט, אז אין שטעדטעל דאַרף א יתומה חתונה האָבען און קיין נדן איז נישט, באַשליסט די יוגענט פון טשערנעליצע אויפצופיהרען "חפצי און פּנחס" און די גאַנצע הכנסה צו געבען אויף "הכנסת כלה". נאַטירליך לאָרט מען איין חתן־ כלה זיך צו באַטייליגען אין דער פאַרשטעלונג. ער, דער חתן, האָט איבערגענומען די ראָל פון "נבריאל" און די כלה זיינע — די ראָל פון "העלענא.

ביי די פראָבען האָט זיך אָבער ארויסגעוויזען אז די כלה איז ניט צונע־פאַסט פאר איהר ראָלע, און איהר ראָל מוז פארנעהמען אן אנדער מיידעל. און דאָ הויבט זיך ערשט אָן דער אמ'ע מעשה "מיט געוואַנט, נערעדט". פריילין לימבאַן האָט אָנגעהויבען אָפּצוהערען איהר חתן פון באַטייליגען זיך אין דער אויפפיהרונג. ער האָט אָבער דערפון אפילו נישט גע־וואָלט הערען.

איינמאָל, בשעת די פראָבען, ווען דער חתן האָט בעת א ליבעס סצענע ארומגענומען זיין פארטנערין און צו איהר גערעדט ליבעס ווערטער, האָט דאָס זיין כלה פאַרדראָסען, און זי האָט באַשלאָסען צו נעהמען נקמה אין איהר געגנערקע. זי פלעגט בשעת די פראָבען אין דעם זאַל, מאַכען באַליידיגונגס ווערטער אויף דעם אדרעס פון דער אקטריסע. דאָס האָט גע־דויערט אזוי לאַנג ביז די פארטנערין פון איהר חתן ערקלעהרט, אז כל זמן זיין כלה וועט זיך געפינען אין דעם זאַל וועט זי צו די פראָבען נישט קומען.

דערווייל האָט מען זיך אָבער גערייט צו דער פאַרשטעלונג, ארייגעטראָגען א ביטע צום סטאַראָסטע — נאָר אנשטאָדט אויף "חפצי און פּנחס" איז די ערלויב־ניש געווען אויסגעשריבען אויף "יענקע־לע". מען האָט געשיקט איינלאַדונגען אויף דער פראָווינץ, און געדונגען דעם זאַל. שבת א נאַנצען טאָג האָבען שוין אָנ־געהויבען צו קומען געסט פון די שכנות־דינע דערפער. און מוצאי שבת איז שוין געוואָרען שטיל. אין יעדער קוקט אויף דער פאַרשטעלונג. דער זאַל איז געווען פול געפּאַקט. די ביל'עטען אויספאַרקויפט, די ביהנע צוגעגרייט צום ערשטען אָקט. די "שפּילער". גרימירט. דאָס דריטע גלע־קעל האָט זיך צו גלאַזט הערען. אין זאַל איז געוואָרען שטיל, און יעדער קוקט אויף דעם פאַרהאַנג, וועלכער האָט זיך פאַמע־ליך ארויפגעעוזיגען. און אנשטאָדט די שפּילער איז אויף דער ביהנע ארויסגע־קומען דער פאַליציי קאָמענדאַנט און ער־קלעהרט, אז היות די ערלויבניש איז אויפ־געשריבען אויף "יענקעלע" און מען זויל שפּילען "חפצי און פּנחס", וויל אזוי האָט איהם ערקלעהרט פריילין, פאַרערט ער אויף "אין נאָמען פון נעזעץ". אלע אָנ־וועזענדע דאָס זיי זאָלען פאַרלאָזען דעם זאַל. ווייל די פאַרשטעלונג וועט ער נישט לאָזען פאַרקומען. אין זאַל איז געוואָרען א טומעל, א גערודער. מען האָט זיך אָנ־געהויבען שטופּען צו דער קאַסע נאָך דעם געלט. אָבער דער קאַסירער האָט דעם גאַנ־צען עופס צוגעפיהרט צו פריילין לימבאַן און פאר איהרע פענסטער האָט מען אויפ־געפירט די "אמת'ע פאַרשטעלונג".

דער חתן נישט קענענדיג פאַרטראָ־גען די חרפה וואָס זיין כלה האָט פאר־שאַפט דער גאַנצער יונגענט, האָט ער אין עטליכע טעג ארום מיט איהר אָפּגעלאָזט דעם שידוך...

א טראַגישע געשיכטע מיט א משומדת אין לובלין פרייטאָג פאַרנאַכט ביי ליכט צינדען

אין לובלין האָט פּאַסירט א געהייס־ניספּולע, שמד געשיכטע מיט א אידיש מיידעל. די געשיכטע איז אנטדעקט גע־וואָרען אויף א מערקווירדיגען אופן, און דאָס מיידעל האָט זיך צוריקגעקעהרט צום אידענטום. וועגען דער מערקווירדיגער געשיכטע ניט מען איבער פאָלגענדעס:

אין לובלין, אויף סטאַשיצע גאַס אין וואַרשטאַרט פון אידישע שוסטער פלעגט פון צייט צו צייט אריינקומען א יונגע פריילין, וועלכע האָט דאָרט פאַרריכט איהרע שיך. דאָס פריילין אדעלא דאָמינ־סקא האָט צוגעצויגען די איפּפערקוזאָמ־קייט פון שוסטער צוליעב איהר אידיש פּנים, און איינמאָל האָט ער געוואָגט אפילו צו מאַכען איהר א קאָמפּליטענט, אז זי זעהט אויס ווי א אידישע. אדעלא דאָמינסקא האָט דאָרויף געענטפערט מיט א געלעכטער: "וואָס א איד'ן, מען איינ־פאַלען".

הערענדיג, אז דער שוסטער רופט זיין טעכטערעל פראַגיע, האָט אדעלא געהאַט צו איהם טענות, פאַרוואָס ער, א איד, זאָל זיין טעכטערעל רופען מיט א נישט אידי־שען נאָמען. אדעלא האָט זיך פון שוס־טער'ס קאָמפּליטענטען נישט באַליידיגט, פאַרקעהרט, זי איז געוואָרען דאָרט אן אפטער גאַסט. דעם שוסטער איז דאָס גע־וואָרען אויפפאַלענד, ווייל זי פלעגט זיך אויסזוכען פאַרשידענע אויסריידען כדי צו קומען צום שוסטער און דאָרט אביסעל שמועסען.

דער שוסטער האָט שוין געוואוסט, אז אדעלא אַרבייט אין א שפּיטאָל אלס קראַנקען פלעגערין און אויך אלס אסו־ר שעריק. דאָך פלעגט זי טראָגען צודיסענע שיך און אַרימע קליידער.

איינער אזא וויזיט אין שוסטער'ס וואַרשטאַט איז אויסגעפאַלען פרייטאָג פאַר ליכט צינדען. ביים אָפּנעהמען די שיך האָט אדעלא דערהערט ווי דעם שוסטער'ס פרוי זאָגט צו איהר מאַן: "פאַרטיג זיך אָפּ שנעלער, ווייל איך געה שוין בעשטען ליכט". אדעלא האָט אָפּגענומען איהרע שיך, באַצאָהלט עטליכע לאַטעס און גע־לייכען שטעהן, ערקלעהרענדיג, אז זי מוז זיך א ווייל אָפּרוהען.

דער שוסטער האָט איהר דערלאַנגט א שטול און איז א פאר ווייל ארויס פון וואַרשטאַט, אדעלא האָט זיך אויעגע־זעצט, אראָפּגעלאָזט דעם קאָפּ און ווי גע־ווארט אויף עפּעס מיט א געוואַלדיגער שפּאַנונג.

(פאַרזעצונג אויף פּיידזש 2)